

Hind 15 mrk.

Las kasvame me tõusev sugu!

Noorsepp kasvatusline ajakiri.

NOORSEPP

Eesti rahvusliste skoutide „Noorseppade“ häälekandja.

Jlhub kord kuus.

Vastutav toimetaja G. LAGUS.

Talituse juht A. P. PACHEL.

□ □ □

Toimetus ja talitus TALLINN

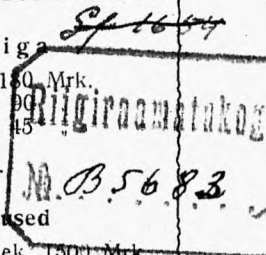
(Us tänav Nr. 14.

Postiga

1 aastas 180 Mrk.

1/2 " 90

1/4 " 45

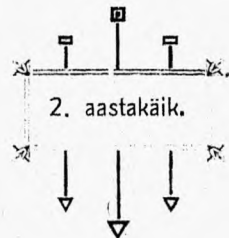
Kuulutused

Teksti eel 1 lehek. 1500 Mrk.

Teksti taga 1000 Mrk.

N° 15.

31. jaanuaril 1922. a.

JOH. V. ABRELTHAL'I

Vene-, Saksa ja Inglisekeelsest

laenuraamatukogust

on kõik Eesti-, Vene-, Saksa- ja Inglisekeeles ilmunud paremad jutu- ja teaduslikud raamatud päris vähese raha eest lugemiseks saada. Rohkem nõuetavatest raamatutest on mitu eks. kogus olemas, nii et alati saadaval on. Soovi peale saadan ka posti kaudu raamatuid kodu kätte. Saatmise kulud on lugeda võtja kanda.

**Ostan eestikeelset wanemat kirjandust
ja maksan head hinda.**

Iseäranis vanemaid ajakirje ja jutulisasid ning romaane: Graf Monte Kristo, Irmgard, Rosa Burger, Ilus vabrikuneiu, Krakau lossisaladused, Rosza Sander, Garibaldi, Mustkapten, Margaretha Steinheil, Leichtweis j. n. e.

SISU: N. Rikand, Uueks aastaks. G. L., Kavatsused aasta vahetusel. G. Lagus, Mõodaläinud aasta ülevaade. Dr. Hermann Jürgenson, Esteetilise ja eetilise ilmavaate tähtsusest ja skoutism. Erna Eerik, Imatral. Lõkkejutustus. Isik, kes enese isand. Indiaanlaste telefon. Ametlik osakond. Kroonika. Toimetuse poolt. Kirjavastused. Toimetusele saadetud trükitööd.

UUEKS AASTAKS.

H. Rikand.

Uus aasta! . . .

Millise nõiakellukesena heliseb see sõna! Uus aasta! . . . Kas on ilm teiseks muutunud, et nii palju lootusrikkust oma ümber sädelevat näed! Uus aasta! Kui mõõtmatu peaks su arvatav küllussarv olema, kui temast kogu ilmamaale sellest oodataval määral õnnestusi peaks külvuma!

Õnn kaasa sulle, sa noor ja lootusrikas! Õnn kaasa!

Kirjuta oma nimi rahu, kuid ka ülesehitava tööga silmapaistva aastana ajalukku. Iseäranis aga meie väikse Eesti vabariigi ajalukku.

Meil on seda väga, väga vaja.

Sest selle vabariigi esimene olemise aasta oli üksainus suur Jüri õõ, kus cestlane oma enese kodu orjastajatest, küll ida, küll läänepoolsetest, pulitaks pühkis. Aga ta oli ka veel alusmüüri ja palkide panemise aasta oma kodule, oma koldele, nii siis läbi ja läbi julge pealehakkamise aasta. Kuid kõige selle juures üli suurte kitsikuste, haavade ning kannatuste aasta.

Siis teine ja kolmas. Mõlemad veel küllased puudusest, rahuldamatusest, jah, vahest isegi suurtest pettumustest. Pikkade sõjaaastate ja revolutsiooni seaduslised lapsed.

Aga nüüd sina, meie riigi neljas olemise aasta!

Kas sa ei suudaks juba rahuaja lapseks saada? Mitte memmepojukeseks, — hoidku sind taevas selle eest, — vaid üheks, kes midagi olla tahab ja seda ka tõesti jaksab. Kas tärkad sa tungi ja töö ning tegevuse viljakaks aastaks? Sõja ja kannatuste haavade parandajaks, uue olemise ehitajaks Eestis ja kogu ilmas?

Loodame ja ootame seda, sest meie näeme elu kihamist enese ümber ja tunneme seda enestes. Vahutagu see kihamine üle äärede ja puistaku uuel aastal nooruse tuld ja tegutsemise õnnestust kõigi üle, kes veel hingeliselt vanaks pole saanud.

Õnn kaasa!

Kavatsused aasta vahetusel.

Mõodaläinud aasta, kui meie esimese tegevusaasta peale tagasi vaadates võime tunnistada, et meie töö viljakas on olnud: noorseppade liikumine on ülemaalseks kujunenud ning laieneb hoogsalt.

Mis seisab meil uuel aastal ees?

Kuni kevadeni esimeses järjes mui-

dugi koolitöö, aga selle kõrval võimaluse järgi meie omavahelised kooskäimised, kõneõhtud, loengud, spordi-, laulu- ja muud harjutused, pidud. Üleriiklistel pühadel pidustustest osavõtmine. Ülestõusmise pühade vaheajal loodetavasti noorseppade ülemaaline kongress. Jüripäeva

ühislaager, suvel kõigile 2 nädalat laagri elu, soovi korral ka alaline suvelaager.

Ekskursioonid. Algame meie saartega, sõidame sügavamasse ajaloolistesse maakohtadesse. Kindlasti tuleb ka Soome partioliitlastele külla sõita.

Samuti ootame neid suvel meile. Tuleb püüda ühes nendega kodumaal ekskursioone ette võtta.

Suve jooksul saavad noorsepad 2. järgu eksami ära andma ja sügiseks on ka meil juba kaunis kogu 1. järgu noorseppi olemas.

Merirühmal on lootust meie rannavetes sõitudel meriasjandusega tutvuneda. Sellekohaste võimaluste saavutuste suhtes on juba mitmelt poolt vastutulekut märgata.

Suvel ei saa puuduma noorseppade spordiharjutused ja võistlused.

On lootust oma spordiplatsi peale.

Sellega on juba pool aastat julgelt ette tungitud. Kahjuks ei suuda ettenäha, mida sügis ja talv toovad. Igatahes ei tohiks eelolev suvi kellelegi halbu muljeid ega mälestusi jätta, ja sügisel peaks kõik noorsepad end hästi kosununa tundma ning täie jõuga õpetöölle anduda võima.

Ajakiri „Noorsepp“ jätkab oma ilmumist uuel aastal uuel kujul. Mitte sellepärast, et omaga läbi ei tule, vaid teised mõjuvad põhjused sun-

nivad teda lihtsamal kujul ilmuma. Sennine hind 25 marka on noortele arutihti raske maksta. Uuel lihtsamal kujul saab „Noorsepp“ igapäevale kättesaadavaks. „Noorsepp on kokkuhoidlik“, see nõudmine olgu siingi meie seadus.

„Noorsepp“ on omale juba kindla raja valinud ja tuleval aastal saab ta kindla kava järele töötama. Uuel aastal hakkab „Noorsepp“ ilmuma juba noorte eneste toimetusel, kelle etteotsa jäävad noorsepad: Martha Veber, Hilda Ilus, Harald Funk ja Hugo Oja, kuna vastutavaks toimetajaks Georg Lagus jääb.

Ilmudes uuel kujul, loodab „Noorsepp“ enesele laialist poolehoidu leida.

Tulevikus paneb toimetuse iseäralist rõhku ilukirjandusliste toodete peale, mida iseäranis hea meelega meie noorte poolt vastuvõetakse. Iseenesest mõista, tuleb neil noortel, kes oma töid avaldamiseks saavad, hoolitseda, et need tööd avaldamise väärt oleks.

Palju on tööd eeloleval aastal. Selle läbiviimiseks soovib toimetuse raugemata jõudu, kindlat püsivust ja rohket edu noorseppadele, vanematekogu liigetele ja kõigile meie poolehoidjatele ja kaastöölisele.

Head ja õnnelikku uut aastat!

G. L.

Möödaläinud aasta ülevaade.

G. Lagus.

Aasta tagasi võtsid uut aastat vastu väike kogu noorseppi. Neist lahkusid mõned läinud aasta jooksul, kuid selle asemel tuli uusi noori nii rohkesti juure ja tekkisid üle maa noorseppade organisatsioonid, et käesolev aasta juba mitmeid sadasiid noorseppi ees leidis, üle kogu maa küll linnades, küll aleviteski.

Raske oli läinud aasta algus: nii mõnelgi pool küll sõnas, küll kirjas, küll teos nägime vaenu eneste vastu, aga mis püsis raugemata, see oli meie usk oma aatesse, ja nii sai edasi rühitud kõigi raskuste kiuste.

Juba aasta algul oli kavatsus seada tervet liikumist hoopis uuele jalgale: vaja juhtijateks ja kaasaitajateks panna mitte üksikuid, juhtumi-

si leitud isikuid, vaid kindlat organisatsiooni. See ettevõtte lõi läbi.

Moodustati vanematekogu, kes terve organisatsiooni juhtimist oma peale pidi võtma.

Esimene, kes meile vastu tuli, oli meie vabaduse sõja kangelane ja tulisem kodumaa poeg admiral Pitka, kes ka organisatsiooni etteotsa sai valitud.

Töö edenes hoogsamalt ja juhuslik ilme kadus täiesti. Algas kavakindel töö.

Hoogu juurde tõi veel Soome Partiioliito ettepanek, nendega kindlaid sidemeid luua.

Selleks sõitis saatkond Soome. Tagajärjed olid, et meil vennasrahva „Noorseppadega“ kõige soojemad sidemed loodud said. Juuni kuus sõitsid üle kolmesaja partioliitlase noorseppadele külla, kus ühistel koosviibimistel, nagu Tallinnas Estonias, unustamata silmapilke üle elati.

Sellele järgnes noorseppade külasõit Soome ja selle tagajärg kindel liit vennasrahva noorseppadega. Algab töö käsikäes partioliitlastega, kelle poolt abi saame nii nõuandmistele kui ka kirjanduse näol.

Soomlaste vastuvõtmiseks oldi noorseppade kavakindlast ettevalmistustest kõrvale mindud ja rühmad liiga kiires tempos organiseeritud. Tuli ilmsiks, et sarnase kiire töö tagajärjena mõnedgi mitte noorseppade aate kõrgusel seisvad isikud organisatsioonisse olid sattunud, kes sealt kõrvaldatakse. Peale Soome sõitu algab kindel ettevalmistus uuesti ja 9. oktobril saame nii kaugel, et 150 3. järgu noorseppa peale eksamite pidulikult vande töötuse ära annavad ja neile lipud annetakse.

Soome sõidu järgi tuli üks nähtus ilmsiks, mis iseäranis kujukalt nende ringide meeleolu pildistab, kes Eesti rahvuslises liikumisel ennemini täna kui homme kaela kahekorra käänaks. Nimelt hakati kusagilt poolt noorseppi, kes Soome sõidust osa võtsid, tagakiusama. Ning võõrastaval kombel leidus isegi eestlasi, kes nende pealekippujate kanti näisid hoidvat.

Sügisel alanud koolitöö jättis organisatsiooni harjutusteks ja muudeks töödeks vähe aega, ja kindlate ruumide puudus teeb suuri raskusi. Aga üks kord nädalas käidi ikkagi koos.

Aasta jooksul on noorsepad mitu korda esinenud seltskonna ees. Nii korraldati partioliitlaste kaasabil suurem õhtu Estonia kontsertsaalis. Peale selle suvel suurem lõbusõit Naissaarele. 9. okt. pidulik lippude kätteandmine, 6. novembril kõne ja mitmesuguste ettekannete õhtu seminaari ruumides, 1. detsembril emade päeva, millest rohkearvuline osavõtmine oli, ja lõpuks 30. detsembril 2. realkooli ruumides piduõhtu sega eeskavaga.

Väljaspool Tallinnat on möödäläinud aasta jooksul noorseppade liikumine hoogsalt maad võtnud. Võrus on rohkearvuline „Ugala“ organisatsioon elavalt töös, Viljandis — „Sakala“, Tartus on mitu rühma, peale selle Tapal, Narva-Jõesuus, Paines, Põltsamaal ja teistes kohtades.

Nii on lühikese aja jooksul noorseppade liikumine laialiselt maad võtnud, nii et heal meelel konstaterida võime: läinud aasta töö oli küll raske, iseäranis just sellepärast, et palju äkitselt, nagu üle põlve murda tuli, kuid ta on ka rõõmustavalt viljakas olnud.

Esteetilise ja eetilise ilmavaate tähtsusest ja skoutism.

Aasta viimasel päeval on kombeks saanud pilku endiste kuude, nädalate ja päevade peale tagasi viisata, endiseid võitlusi ja kogemusi meelde tuletada, et kõigest endisest uusi väärtuslisi õpetusi välja võttes, paremat, aatelisemat teed võiks uuel aastal rajama hakata. — ilusamaks teha kui oma, nii ka ühiskondlist elu.

Aasta viimasel päeval lastakse harilikult, kui kinematograafilisel lindil, enese eest mööda minna ajaloo suurinimesi arvates algpäevist peale, tahetakse leida enam-vähem mõtet kõiges elus ja elamises, luua väärtuslist ilmavaadet kõigi aegadele ja ruumidele.

Aasta viimasel päeval tuleks skoutismil ka oma aateid reguleerida, süvendada oma väärtusi ja eemale tõrjuda uueks aastaks äraiganud varjukülgesid. — — — — —

Kuldne klassika aeg!.. Oled kadunud ajamerede mõõtmata sügavustesse, — ainult ajaloo lehed räägivad meile veel sinu ilust, jõust ja väärtusest. Võtame Periklese aega. Akropolise kingule ehitas sel ajal kõigi aegade kuulsam kujuraiuja Fidias, Partenoni templi jumalanna Pallas-Ateene kujuga; mitte kaugel viimasest pühast kojast seisis teine ehitus kangelaste surnukehade hoiupaigana kuulsus Erekteion jne., jne. Greeka kunst oli sel ajal oma kuldses õitseajas, Greeka kehakultuur, agonistika väljaspool võistlust. Kuid kõige selle ilu — vaimlise ja kehalise — peale vaatamata langes ka kuulus klassika aeg, esteetika aeg, pea . . . ja ainult tuhk ja rusuks põlenud hooned vaatavad meile mõne-aastasaja järele juba haigutades vastu. Miks aga? tekiks küsimus.

Vist sellepärast, et maa, mis ilutun-

de kõige ülemaks sihiks elus seadnud nii vaimlises kui kehalises suhtes, ei näinud õigel ajal oma väärtuse vaesust selles, et see aeg kõige oma üliinimlikkuse juures orje suutis pidada, et inimest — subjekti ei osanud seekord veel küllalt väärtuslises hinnata, et kõige omale omase estetismi juures kuldse Hellase eetilise, inimlik element, ilmavaade lounkas.

Võtame lähemalt. Greeklased nõudsid iludus. — emotsiooni, ilutunnet ka välise keha ehitusest. Greeklaste ideaal oli: Terves kehas — terve vaim; gümnaastika, võimlemine jne. saavad greeklaste paremaks tööks, lõbuks, estetismiks. Kuid sealsamas unustati, et noil aegil, kuulsa Plaato sõnadega öeldud, kõigetargematest kõigetargem „Sokrates“ elas (õieti kõikide aegade eetilise ilmavaate ideaal), kes kõige greeklaste ilunõuete peale vaatamata, ülisuureks inimeseks kõikidele aegadele saanud, kuna ta aga kehaliselt, nagu teada, kõige äratõukavam, mitte põrmugi ilus, vaid väga inetu olnud.

Greeklaste kunst kandis nii ütelda üliinimlikku, transsendentaalset ilmet, — Greeka portretistid tol ajal kannatavad idealiseerimise all, tahetakse mõtteteadlast jne. kujutada „jumalikumalt“, kui ta tõesti oli, kõrgemat üliinimlikku ilutunnet tahetakse kultiveerida selle aja kunstis, vaimlises elus. Sama korraga näeme aga noil aegil, nagu tähendasin juba, alatut seisust, nagu orjad olid, teame et oma iludust tarvitati sõdade jaoks, kuna „kuldse aja“ valitseja Perikles ise hirmsa taudi kätte sureb kurnava Peloponnesose sõja päivil . . . ja uhke Ateena linn, mida Perikles nii hellitanud, pidi ise oma kaunistaja surma tummaks pealtvaatajaks jääma . . . Sõnaga,

vana klassika ajal loodi Hellases kõrgemat estetismi, kasvatati ainult ilu-mõistet inimestes, „kõrge-ma“ kihi jaoks saavutati uusi emotsioone, väärtusi, mispärast ka klassika aeg ühekülgsuse all kannatades selle ühekülgsusega ise enesele surmaotsuse oli alla kirjutanud. Ja nii langeski pea kõik tuhaks, mis tihti otse jumalikult ehitud, saavutud oli.

Kuid siinkohal oli mu ülesanne mitte ajaloo andmetest rääkida, oleks sellega seekord rahuldatud, kui osaltki ära sain näidata, et väärtusliku kultuuri ja enesekasvatuse saavutamiseks vähe on ainult esteetilise kasvatuses, et elule tarvilikum on eetiline väärtus, praktiline filosoofia. Ilmavaade, mis igas inimeses inimest näeb.

Kui heita pilku kõrgemate tundmuste arenemisesse, siis näeme, et esteetiline ilmavaade on iseseisev, mitte ära rippuv välisest ilmast, on n. ütelda abstraktne . . . esteet võib nagu Leonardo da Vinci iludust nautida ka piinade all kannatava inimese musklite kokkukiskumisest, üks ja seesama asi võib mitmele inimesele, esteedile, olla ühele ilus, teisele inetu jne. Teatavast ilu omadusest, objektist, mis eneses igakord ilmtingimata ilu esteetikat sisaldaks, siin rääkida ei saaks. Ilu iseenesest on rühkimine, otsimine, tahtmine ideaali leida, on mitterahuloleku avaldus tänapäevase eluga, ilmavaatega. Ilm, kosmos, on juba iseenesest mõte, loodus määrab ära inimese elusihhi jne., surm on üks elu avaldustest, paratamata ja tarvilik — õpetab ilu, esteetika.

Vastandina oleks õpetus eetikast, moraalist, kõlblusest. Armastus on elu mõte, räägib eetika; peab elama, ennast täiendades, avitades oma ligimest, nägema igas inimeses inimest. Kui õpetus ilust püüab n. ütelda üliinimlikkuse poole, on vaba

kõigest inimlikkusest, siis nõuab kõlblus, eetika inimlikku ilmavaadet: estetism on võimalik orjusega, eetika — mitte, mis aga ühisesse puutub esteetikas ja eetikas, see on tahtmine kõrgemal oma ajast seista, püüda ideaali, paleuse poole!..

Nagu siin nüüd kõigest selgub, tuleks küll vist eetilise elemendile tundmuste ilmas eesõigus anda esteetilise elemendiga võrreldes, kuid üldse tuleks aga väärtusliselt küllalt hinnata nii esteetilist, kui eetilist ilmavaadet, nõudes ja hinnates kasvatuses just nende elementide vastavat väljaarenemist. Skoutismi eetilise väärtusest (vendlusest, armastusest ema vastu, õnnetute vastu jne), mille peal õieti terve skoutismi liikumine põhjeneb, rääkisin juba „Noorsepa“ 4-s numbris, võrdlemisi pikalt, ega taha kõike korrata. Siin tahan pisut peatada aga teise küsimuse juures, kui palju skoutism, kui niisugune, arendab esteetilist ilmavaadet, kui palju tahab kasvatada meie esteetilist arusaamist, maitset.

Esteetilist maitset kasvatatakse harilikult, nagu teada, kunsti (muusika, joonistus, lüürika jne.) läbi. Ses suhtes ei nõua skoutism oma skoutide käest just mitte palju, arvatavasti on siin skoutismi looja arvanud, et seda koolides kasvatatakse. Kuid edasi, — peened esteetid, nagu seda klassika aja greeklased olid, leidsid esteetilist kasvatuselist elementi ka füüsilises kasvatuses: spordis jne. Meie teame, et greeklastel oli gümnaastika ilma võistluseta, seega muidugi olid maha kustutatud kõiksugused rekordid ja võistlused — tehti gümnaastikat tema esteetilise ilu pärast, ilma ühegi tagamõtteta, kuna ju greeklaste paindub, sitke keha ehitus üldiselt tuttav oli; agonistika (atletide maadlused jne.) olid võistlusega.

Meie skoudid on võtnud oma ka-

vasse ka sporti-gümnaastikat, kuid ka füüsilist tööd. Sport, esteetiline kasvatajana, ilma rekordide tagaajamiseta, peab ka skoutismis läbi lööma. Sarnaseks esteetiliseks kasvatajaks on sport — mäng, mis ilma teatava rekordi tagaajamiseta, rohkem vaba on auaahnusest jne. Nagu teada, on lapsel sündides mäng väärtuslikeks tööks (kehaliseks-vaimliseks), kus laps, katsudes asju, neid tõstab (stereognostiline tunne), vaatleb, nende kõla kuulab jne. Pärastpoole aga, kus inimene, arvan 14 a. peale, küllalt aru saab ümberolevast ilmast, saab mängu raskuspunkt, mis varases lapseas sai suurelt kulutatud tunnete (kuulmine, nägemine, haistmine, katsumine, tõstmine jne.), pealt enam-vähem kõrgemate psükoogiliste momentide arenemiseks tarvitatud, kuna siiski ka vanemas eas mängija inimene puhata saab, mängides iluduse, kunsti pärast. Friedrich Schil-

ler nägi mängus ülevoolava jõu avaldust noores lapseas, — nagu aga pärastised uurimised näitasid, on ka mäng, vähemalt noores eas, kehaline ja vaimline töö. Kui sportmäng vanemas eas aga ei väsita, on nii ütelda „ülevoolav“, on paremal korral juhitud kasvatusteadliselt, siis omab ta suure esteetilise tähtsuse, nagu see Hellases oli. Skoutismi esteetilist elementi võib näha ainult tema tahtmises sportides — mängida, mängides spordi ilule alluda.

Skoutismi väärtusest aga üldse võib rääkida ainult nii kaua, kui tema põhimõttel, nii ka esteetiliselt ilmavaatel saab olema oma kõlbline, eetiline väärtus.

Katsume i n i m l i k u m a k s, i l u s a m a k s (vaimliselt kui ka kehaliselt saada uueks aastaks, noored skoudid!..

Tartu. XII. 1921.

Dr. Hermann Jürgenson.

Imatral.

Järg reisikirjeldusest.

Erna Erik.

Kahetunnilise sõidu järgi läbi tuhandejärvede maa jõudsime Imatralle. Sinna jõudes eraldati meie vagun rongist ning asetati eraliinile. Öö pidime vagunis mööda saatma, et teisel hommikul järgmise rongiga tagasi sõita.

Ärevus paistis kõigi silmis, kui Imatra poole sammusime. Esiti kuulsime ainult tasast suminat. Aeg-ajalt paisus sumin, ning peatselt kostis kõrva tume kohin ja mühin, mis kõrvale õieti võeras tundus.

Jõudsime sillale. Ayanes vaade, mis esimesel silmapilgul südame seisma ähvardas panna. Vingudes tormas vesi mööda kose sängi, kuna peal ainult valge vaht näha oli. Kõrgele kargasid vee piisad, lahutades endid voost, mis vastu kallast oli sattunud.

Sammusime mööda kallast allapoole. Istusime kõige kenamas kohas kaljusele kaldale ning vaatasime sõnalausumata vete möllu. Armutalt paiskas vesi palke, mis mööda Vuoksa jõge parvetatakse, õhku. Suured palgid tõusivad vee mõjul kõrgele õhku ning langesivad jälle vette, et järgmisel silmapilgul uuesti vete mängukanniks olla. Mõni meist sammus õige julgesti kaldale, lainte ligi, just kui sooviks Imatra sügavust läbi mööta. Aga Imatra oli kuri. Järsku rabas laine uudishimulise jalgu, niisutades tema riideid. Imatra ei salli omasse tungimist. Ta on metsik, on vaba, ning näib nagu ei salliks tema kedagi omas läheduses. Kuid vahel olla tema õieti armuline. Vesti Manninen jutustas meile järgmise loo: Kahe nädala

eest viskas ennast keegi meesterahvas elu lõpetamise mõttes sillalt voogudesse. Eelpool koske tuli tema aga tervelt ja täie mõistuse juures, lainetest uhitud kaldale. Sealsamas andnud tema töotuse, et teist korda omas elus ta samast teekonda enam ette ei võta. Imatra oli tema peale halastanud, teda tervelt ilmale tagasi andnud.

5 kilom. Imatrast allpool Vuoksa jõel asub teine kosk. Seda nimetatakse Vallinkosk'iks. Et õhtu soe oli, siis otsustasime ka seda koske vaatama minna. Sammusime lõbusalt juttu vestes teele. Tundus just kui sammuks kodumaal mööda maanteed. Sama loodus, teed, teeäärsed aiad, ainult majad on teistsugused. Kusagil tee ääres kohtasime lehma karja. Aga imelik. Lehmad oleks nagu meie Eesti lehmad, kuid midagi nagu puuduks. Õigus. Need on sarved, mis üsna pea juurest maha saetud on. Meie järelepärimise peale vastas karjane: „Kurjad loomad, kaevavad üksteist“. Lehmad aga vaatavad oma suurte ilmsüütute silmadega meile otsa, nii et tahtmata kahtlus karjase sõnade tõelikkuse juures tekkib.

Jõudsime Vallinkoski'le.

Midagi uut avanes vaatele.

Imatralt lahkudes tuli tahtmata tunne metsikust, kitsalt kokkusurutud jõust, mis tormab hirmuäratavalt teadmatusesse.

Vallinkosk vastupidi, andis parema mulje avarast silmapiirist, kus sündmustikud jõulised, kuid mitte üksteist mahasuruvad, kõrvalepaikavad. Vallinkosk oli küll vähem jõulisem kui Imatra, kuid sellevastu oli tema laiem ning meeldis paljudele rohkem kui Imatra. Et vee jõud väiksem, siis võis isegi mõnes kohas palja jalu sisse astuda ning üksteist veega paisates, vallatada.

Istusime suure kivi peale ning jäime päikese loojaminekut ootama. Pikkamisi vajus päike veele lähemale, pikkamisi muutus taevassüda punaseks, kiirgavamaks. Päikene paiskas omi viimaseid kiiri kui suur tule ratas ümbrusesse. Tumepunasest alates muutusid värvid ikka mahe-
damaks, kuna viimaks tumedaisse vooge ära kadusid.

Kosk oli oma ümbrusega kõrgelt kaldalt vaadates otse nõiduslik.

Miski nagu köitis vaadet, ning ära minnes pöördus pea tahtmata tagasi, kuni veel koske näha oli.

Jõudsime jaama. Öö oli kena, üks neist põhjamaa öödest, kus uni nagu iseenesest metsa põgeneb, jättes inimest üksi oma mõtetega.

Osa meist läksid magama, kuna osa, luba saades, Imatra äärde, soojade teekäikude sisse mähitud lamama jäid. Paari tunni pärast võttis väsimus võimust, ning vagunis kostis ühetasane sügav hingamine.

Väljas aga valitses põhja öö, kat-
tes ümbrust oma piimavalge looriga.

Lõkkejutustus.

(Tallinnas 30. detsembril 1921. a. noorseppade pidu-õhtul laagrielu pil-
dis jutustatud.)

— Kelle käes on kord täna jutustada?

— Eks ikka vist Olevi käes.

— Kui minu kord siis minu kord. Eks hakkame siis peale.

Tol ajal veel noorseppi ei olnud ja neid ei tuntud. Minu isa oli Kolovere

mõisas viinameistriks ja mina käisin sel talvel Silla ministereiumi koolis. Mõisas oli meil umbes nagu praegu noorseppade salgale vastavalt ühemõttelistest poistest organisatsioon tekkinud. Pealiku kohuseid täitsin mina, kui kõige ninakam.

Saime meie ka kõige vahvamate tempudega valmis. Kord värvisime Saueaugu Peetri valge kronu punaseks. Mees kurtis, et hobu olla ära varastatud, kuna keegi kõrb olla jälle koplisse tulnud. Alles paar päeva hiljem, peale suurt vihmasadu märkas Peeter, et hobune alguses kirjaks ja pärast roosaks muutus ja lõppude lõpuks valge jälle koplis oli. Nüüd oli Peetriga kardetav kokku puutuda. Oli äkiline mees. Peale selle oli meil salga arvele veel palju paturegistreid ülesse tähendatud.

Lugu, millest praegu jutustan, arvan, oli meie salga üleelamistest kõige tähtsam, silmapaistvam ja kohutavam. Mõisas oli park ja tiik, kuhu nii kui lossigi, kedagi peale lossivahi ja krahvi teenijate ei lastud. Krahv oli ise pool pöörane ja teda kartsiime kui tuld; räägiti, ta ei hoolivat palju, vaid laskvat kohe püssiga; meil aga lasus südametunnistuse peal nii mõnigi patt tema vastu: olime õuna aias käinud ja oskasime kord isegi viinamarja triiphoonesse tungida, kus sunnitud olime paar tundi varjul olema, sest et parajasti krahviproua tuli ja triiphooone ees olevale pingile istus raamatut lugema, ja meie kõik aeg hinge kinni pidades temast paar sammu eemal väänkasvude taga varjul olema pidime.

Ah ja, millest pidin ma siis õieti jutustama. Ja jah, no jah. See oli siis tol ajal, kui parunid maalt lahkuma pidid. Oli vahva aeg. Krahv kihutati lossist minema. Lossivaht Ilves oli tihti purjus ja meil oli vabadus igal pool liikuda. Vahel käisin Kubja Augustiga isegi jahil. Oli teisel veider püss, ise oli valmis treinud. Pära käis otsast ära, nii et võis põue panna, et Ilves ei näeks. Aga laskis tema oma püssi lõkatsiga palju paremini kui valitseja oma Belgia püssiga.

Kuid asja juurde. Nii siis tekkis

rahva seas jutt, et krahv Saksa maalt aeroplaanil pidavat veel lossis käima. Selleks laskvat ta lossi tiigil maha, ja öövaht Hans tõendas vandega, et ta oma silmaga olevat näinud, kuidas aeroplaan Kullamaa kiriku taga olevates liivamägedes maandunud olevat. See oli meist kaugel. Aga et krahv ka lossi tiigil ööseti aeroplaaniga kolamas käib, see ei annud meile hingerahu. Ülesse otsida, kinni võtta! Sest peale selle, kui ta lossist lahkus, toibusime ka hirmust tema ees, ja, nagu näete, muutusime ei tea kui vahvateks.

Pidasime kindla nõu aeroplaani kinni püüda. Olevat huvitav värk, ja ainult imestasime, et kuidas ta küll säääl puude vahel ülesse kerkib ja veel pealegi veest.

Omalt ajal oli Tallinnas Utotschkin ka vette lennanud ja teda olid kardavoid välja toonud, aga kuidas on krahviga lugu, kes teda avitab. Kahtlustasime selles kindlasti lossivahti Ilvest. Aga see oli vait kui haud; isegi valitseja viinaga ei meelitanud temalt sõnagi.

Nii siis öövahi sõnade järele tulvat krahv ainult pimedatel süda öödel. Otsustasime, et esimesel pimedal ööl lähevad karjase Jüts ja tallmeisteri Peeter valvama. Selleks andsin omalt poolt neile isa järelt võetud eestlaaditava püstoli ja Jüts oli kubja püssiloksi välja nuianud. Läksidki. Oli vali tormiline öö olnud.

Järgmisel hommikul Jütsil kole kõha, Peetril hambavalu. Jäivad koolist ära, aga aeroplaani kuskilgi.

Järgmisel korral tuli minna juba minul ja kubja Augustil.

Oli kottpime tormiline novembri öö. Külmal tuul lõikas luust ja lihast läbi. Sain salaja kodust välja, kui juba vanemad magasid, seinalt kahmasin isa kaheraudse püssi kaasa. August oli tulnud ühes isaga; see

oli kirgline kütt ja meie eesmärgist iseäranis huvitatud.

Ümber kella 11 ajal sammume siis õllefabriku poole, kubjas kõige ees. Ma muidu olen kaunis vahva, aga tundmata hirm asus üdise ja ma poetasin ennast kõige taha.

Jõudsimel kohale. Õllefabriku taga asub pais ja sealt on näha pimeduses veidi läikiv laiem veepind, mida jõgi sümitab. Teisel pool jõe kaldal tundub pimeduses tumedalt ja kohutavalt vana lossivare oma tornidega. Öö külma, ebauskliku hirmu ja õudse ümbruse mõjul käivad tihedad külmavärinad üle keha. Tuul vingub puie okstes, ragistab vana fabriku katuses, ja tühjas õllefabrikus kostab õudne müdin ja tihtipeale kolin, mis kananaha ihule ajab ja igakord tahtmatalt sunnib püssi laskevalmis hoidma.

Meie asume paisu peale ja jääme ootama. Tumedalt lööb lossikell südaöö tundi. Vaevalt jõuab viimse löögi poolkurblik kõla pimedusesse vaibuda, kui järsku taeva all pimestav hele valgus just kui pikne särama lööb ja õudset lossi ümbrust ühes tornidega, kõrgeid puie latvu ning laenetavat veepinda päevaselgelt valgustab.

Üliloomuliku hirmu ja õuduse tundel jääb südametuksumine seisma. Ühes ootamata valgusega kostab midagi tormihoo sarnast kohinat lossi kohal, just kui töötaks mõni hiigla lind oma tiivadega. Kajab püssi pauk ja mingi tumie kogu sulpsatab paisu juures vette . . . Äkitselt, nagu ta ilmunud, kaob valgus, mis vahest mõned sekundid oli kestnud, kuna see meile igavikuna tundus. Hirm naelutas meid paigale, nii et põgenemise peale mõteldagi ei suutnud.

Kirjeldamata ehmatusel toibudes kauleme valju kirumist paisu all ja näeme, kuidas sealt üks tumie kogu välja ronib, kelles Augusti ära tun-

neme. Tema'p see oligi, kes seal külmas vees sulpsis. Panime kiiresti mõisa poole plagama. Jooksul tundus, nagu oleks meid üliloomulikud jõud taga ajanud, ja kellelgi ei olnud julgust tagasi vaadata. Alles kubja maja juures sõandasime peatada.

Teid vast huvitab, milles asi seis. Ei tea ütelda. Seda valgust olivat tol ööl nähtud Kullamaal, Ristil, Soonistes ja Piirsalus. Jäigi selgitamata. Võiks aga arvata, et vast mõni suurem meteor kuhugi kukkus. Ainult hirmu mõjul olin mina instinktiivselt püssi vetru vajutanud ja ootamata ilmutusest ning püssipaugust ehmatatult oli August paisult vette libisenud, kuhu tema püssiloks ka igavesti jäi.

(Järgneb.)

Isik, kes enese isand.

1. Hoiab alal oma külma vere ja jõu hädaohu silmapilkudel. Ta saab veel tugevamaks kui harilikult, sest ta saab aru, vähemalt instinktiivselt, et ta peab koguma kõik oma energia, et päästa ennast ja teisi. Kui see võimata, jääb rahulikuks surmani ja trööstib kõigest jõust õnnetuses seltsimehi.

2. Ta ei kokku, kui äkiline müra ta läheduses kuuldu.

3. Ta ei karda midagi. Ilma et ta meeletu oleks, on ta alati julge ja vahva.

4. Ta vaidleb kainelt poolt ja vastu ja ei vihasta millaski.

5. Ta teeb mis tahab oma aja ja isikuga, ilma et ta iialgi teiste mõjule alluks.

6. Ta tunneb ennast! Ta on teadlik omas üleolekus teistest, kuid ei lase seda näha. Lihtne ja tagasihoidlik, on ta alati rahulik, ning see poos on ta kommetes suursuguses ülespidamises ilma kõrketeta. Rahul oma seisukorraga, missugune see ka ei oleks, püüab alati parema tervise ja täielikumate tagajärgede

poole igas asjas ja teeb kõik, et sinna jõuda.

7. Ta võtab hea meelega osa lõbustustest ja meelelahutusest. Kui ta rohkem on kulutanud kui ette arvas, ei kahetse ta seda. Partii lõppenud, mõtleb ta ainult rahulduse peale, mis sest saanud ja füüsilise ning moraalse tulu peale, mis sellest temale tulnud.

8. Hea ja vastutulelik omasarnastele, kergitab ta nende viletsust jõudumööda, ta annab neile nõu, julgustab ja toetab, kuid ei halitse iialgi ka kõige õnnetuma saatust, sest ta saab aru, et see neid rõhuks ja laseks neil arvata, et nende õnnetus suurem on kui õigus.

9. Alati rahulik ja koondunud teo peale, mis antud silmapilgul teeb, ilma et end eksitada laseks.

10. Vaadates läbi ajalehed, et alati progressiga sammu pidada, hoiab end romaanide, juttude ja banaalsuste lugemise eest, mis kedagi ei peaks huvitama.

11. Ta austab, et elu oleks väärt elada. Ta elu on seisukord, mida ta alati püüab täielikumaks teha. Ehk küll õnnelik ja saatusega rahul, püüab alalõpmata teda paremaks muuta oma tööga ja otsinistega.

Prof. H. Durville'i broschüürist „Enesevalitsemine“.

Indiaanlaste telefon.

Amazoni jõe ümbruses elavatel indiaanlastel on võimalus rääkida teineteisega pika maa pealt iseäralise oma valmistud abinõu teel, mida nad nimetavad „kambaris“. Indiaanlased, kes tarvitavad kambarist, elavad gruppede viisi, 100—200 inimest, iseäralistes ehitustes — malakkades. Viimased on üksteisest umbes 1500 meetri kauguses. Igas malakkas on kambaris ära peidetud, et alal hoida ühendust teise malakkaga. Aparaaadi ehitus on järgmine: kaevatakse auk maa

sisse, täidetakse liivaga, mida kõvasti kinni tambitakse. Sinna juurde tambitakse ka tühi tsilinder. Alumine jagu sellest tsilindrist täidetakse kuni pooleni peene liivaga, puu- ja kondipuruga ja pulbris vilgukiviga, missugused sünnitavad teatud arvu kordasid. Pealpool vilgukivi korda on vertikaal õõnsus: tsilindri seinad on siin paksemad, kui lõpus. Pealpool seda õõnsust, mille alus on maaga ühetasä, on tsilinder kaetud nahaga, puuga ja lõpuks kautshukiga. Tsilinder on pooleni maa sisse kaevatud ja sissekaevatud jagu on ümbritsetud seguga puutiikkidest, nahast ja mingisuguse puu vaiguga. Maa pealmise korra peal on see segu kaetud kautshuki korruga. Selle moega tuleb midagi trummi taolist puu seintega, pooleni maa sisse kaevatud ja pealt kinni kaetud. Selle aparaaadi tarvitamise juures klopitakse trummi peale puu haamriga, mis naha ja kautshukiga üle on tõmmatud. Trummi asub maja sees. Väriemiste edasiandmine sünnib mitte õhu teel, sest väljaspool malakkat häält peaaegu ei ole kuuldagi, vaid läbi maa umbes 1500 mtr. kauguses. Iga malakka trummi löök saab edasi antud, s. o. tundub naabri malakkade aparatuuridel. Selle moega ühe malakka koputamise abil saab signaal teise malakkale edasi antud ja algab rääkimine teatud kokkulepitud keelel, isemoodi igale malakkale.

(„The Geographical Journal“.)

Ametlik osakond.

Päevakäsk nr. 9.
Harju „Noorseppadele“.
3. jaanuaril 1922.

§ 1.

Uue aasta sisse astudes soovin kõigi Harju noorseppadele head uut aastat ning õnne ettevõtetes.

Read koomale, rohkem sihikindlust ning püsivust töös, noored, on minu soov uuel aastal töö juurde asudes.

Noorsepad, olge valmis!

§ 2.

Määrän komisiooni järgmise koosseisus, töökava kokkuseadmiseks, tuleviku tööde jätkamiseks: päalik *Lagus*, pääl. *Gildemann* ja naisnoorseppade päalik *Erna Lagus*.

§ 3.

Kinnitan järgmise päalikutega käemärgi, kandmiseks vasaku käe varukal: oval kuju kollase põhjaga, murtud sinise joonega ja ümber ovali must-valge ruuduline äär; salga juht ilma tärnita, jaopäalik üks hõbe tärn, rühma päaliku abi kaks hõbe täрни, rühma päalik kolm hõbe täрни, osakonna juhataja üks kuldtärn ja minu abil kaks kuld täрни.

§ 6.

Viljandis ärapeetavast noorsoo kongressile, noorseppade edustajaks arvata komandeerituna vanemate kogu liiget *h-ra Rikand'i*.

Harju noorseppade ülemjuhataja:

J. Lepp.

Adjutant: *Retsnik.*

Kroonika.

30. jaanuaril möödalanud aastal korraldasid Harju noorsepad Tallinna 2. realkooli aulas suurema kinnise perekonna-õhtu.

Programm oli mitmekesine ja noorte poolt kokku seatud. Rahvast oli suur saal täis kogund ja noorte poolt ettekantud palad võeti kiiduavaldusega vastu.

Puhas sissetulek umbes 10.000.

4. ja 5. jaan. Viljandis ärapeetavale noorsoo kongressile Harju noorseppade saadikuna sõitis vanematekogu juhatuse liige herra *Rikand*.

Kongressi kohta toome lähemat järgmises numbris.

Toimetuse poolt.

Lehe kausta muutes on toimetusel võimalik üksikud nr. 15 mar-g a g a müügile lasta, mis loota lubab, et selleläbi „Noorsepa“ lugejate hulk veelgi suureneb.

Järgmises nr. ilmub Inglis kirjaniku *R. Kiplingi* uudisjutt. Tulevikus saame meie lugejaid väljamaa ja kodumaa kirjanikkude algupäraste töödega tutvustama.

Ühes sellega avab toimetus mõistatuste, ülesannete ja male osakonnad ja palub selleks kaastööd.

Peale selle saab järgmistes nr. nr. ilmuma elektrotehnika alal kirjeldusi mitmesuguste katsete toimepanemiseks ja teisi sarnaseid kirjatükke.

Järgmine „Noorsepa“ nr. ilmub *eraväljaandena* 20. veebruaril.

Kirjavastused.

Dr. Jürgenson, Tartus. Tänu käsikirjade eest. Ülejäänud jäävad järgmist nr. ootama. Vabandame viimises nr. ettetulnud trükivea asjus.

A. K. Viljandis. Ilmub järgmises numbris.

M-lle siin. Ruumipuudusel jääb edespäidiseks.

E. E. Tartus. Palju tänu käsikirja eest ja tervitusi.

Toimetusele saadetud trükitööd.

1) „Tulev Eesti“, karskuse kultuuriline ajakiri, ilmub üks kord kuus — üksik nr. 15 marka. Vast. toimetaja dots. *V. Ernits*. Väljaandja karskusseltside kesksuutimkond.

2) „Kalaasjandus“, Eesti kalameeste häälekandja. Vast. toimetaja *Ernst Vebermann*. Väljaandja: „Lae-vandus“-Selts. Üks. nr. 32 lhk. 20 marka.

3) „Politseileht“ ilmub 1 kord nädalas — iga laupäev. Tellimise hind: aasta peale 800.—. Üksik nr. 18 m. (Toimetaja kaudu 12.—.)

4) „Partio liitu“.

„TULEV EESTI“

karskuskultuuriline ajakiri, hakkab ilmuma uuel aastal, kuus üks number, vähemalt üks trükipoogen.

„Tulev Eesti“ sisaldab järgmisi osakonde:

1. Põhimõttelised kirjutused karskusküsimuse erikülgede ja nende vahekorra kohta teiste kultuurküsimustega.
2. Karskus-haridustöö; karskus, tervishoid ja sport; karskus ja kunst; karskus ja religioon.
3. Ilukirjandus.
4. Alkoholi seadusandlus.
5. Karskuslikumine kodu- ja väljamaal (eriti noorsoo keskel).
6. Karskuskirjandus.
7. Ajakirjanduse ülevaade.
8. Teated kohtadelt.
9. Toimetusele tulnud kirjad; küsimused ja vastused; kirjavastused.
10. Kuulutused.

„Tulev Eesti“ ilmub Karskusseltside Keskoimkonna väljaandel ja dots. V. Ernits'i vastutaval toimetusel. Kaastööd on lubanud hulk ülikooli õpejõude ja seltskonnategelasi.

„Tulev Eesti“ tellimise hind on: aastas 180 marka, pooles aastas 90 marka, veerand aastas 45 marka, üksik number 15 marka.

Kuulutuste hind: 1 lhk. 1000 marka, pool lhk. 500 marka, veerand lhk. 250 marka.

Toimetuse ja talituse aadress: „Tulev Eesti“, Tartu, postkast 86. Telefon 404.

Sooja osavõtmist kõikide rahvuslise edu sõprade, eriti aga õppiva noorsoo ja õpetajaskonna poolt lootes

„Tulev Eesti“ toimetus ja talitus.

„LAEVANDUS“

on ainuke laevasõidu, merikaubanduse ja meritehnika ajakiri, kui ka kõige suurem ja loetavam eriajakiri Eestis.

L a e v a n d u s saadetakse kõigisse Baltimere riikidesse ja teistesse suurematesse tsentrumitesse väljamaal.

Sellepärast on ka temas kuulutamine kõige kasulikum.

Aadress: „Laevandus“, Tallinn, Meripuiestee, 5.

Nõudke proovinumbrid.

is the only Shipping, Marine trade and Shipbuilding Journal in Estonia and enjoys a very large circulation.

L a e v a n d u s is sent to all the Baltic states and larger respective centres abroad.

Therefore it is the most advantageous to advertise in this Journal.

Address: „Laevandus“, Tallinn (Reval), Estonia, Meripuiestee 5.

Ask for sample copies!

ist das einzige Schiffahrts-Seehandels & Schiffsbau-Journal, sowie die grösste und meist gelesene Fachzeitschrift in Eesti.

L a e v a n d u s wird nach allen Baltischen Staaten und anderen grösseren Zentren des Auslandes versandt.

Deshalb ist es am vorteilhaftesten im „Laevandus“ zu inserieren.

Adresse: „Laevandus“, Tallinn (Reval), Eesti, Meripuiestee 5.

Verlangen Sie Probenummern!

:: :: Koolitarbe ja mänguasjade tööstus :: ::

KOOL ja MÄNG

Töökoda: Põhja tän. 6-e. Kauplus: Posti tän. 4. Tel. 15-15, 16-56.

Valmistab koolidele
joonistuslaude,
tsirkleid, joonlaude,
sule ja pliatsi toose,
geomeetrilisi kehasi.

Lastele ja vanadele
ilu ja mänguasju.

Jõuluehted.

Jahimeestele ja loo-
dusloo kabinetidele
täis topitud linnud
:: ja loomad ::

Spordiseltsidele
ja spordi meestele
süste üksikult ja
:: hulgaviisi. ::

AINUKE SELLESARNANE TOOSTUS EESTIS.

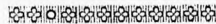
:: :: SAADUD VÄLJAMAA MÄNGUASJU. :: ::

PARIKAS' TE : FOTO-ATELJE, :

Tallinnas, Kuninga tänav 1. Tel. 7-50.

AVATUD: ÄRIPÄEV K. 9-5,
PÜHAPÄEV K. 11-2.

Täidab kõiki fotograafia alale kuulu-
vaid töid tuntud maitserikkusega.
Rikkalik kogu ülesvõtteid Eesti maast,
:: :: tegelastest, sündmustest jne. :: ::

Graveerimise
ja metallpressimise töökoda

Heinrich Küber

Kõnetr. 9-61. Tallinnas, Pikk t. 36
Valmistab igasuguseid
märkiseid seltsidele,
::: koolidele jne. :::

